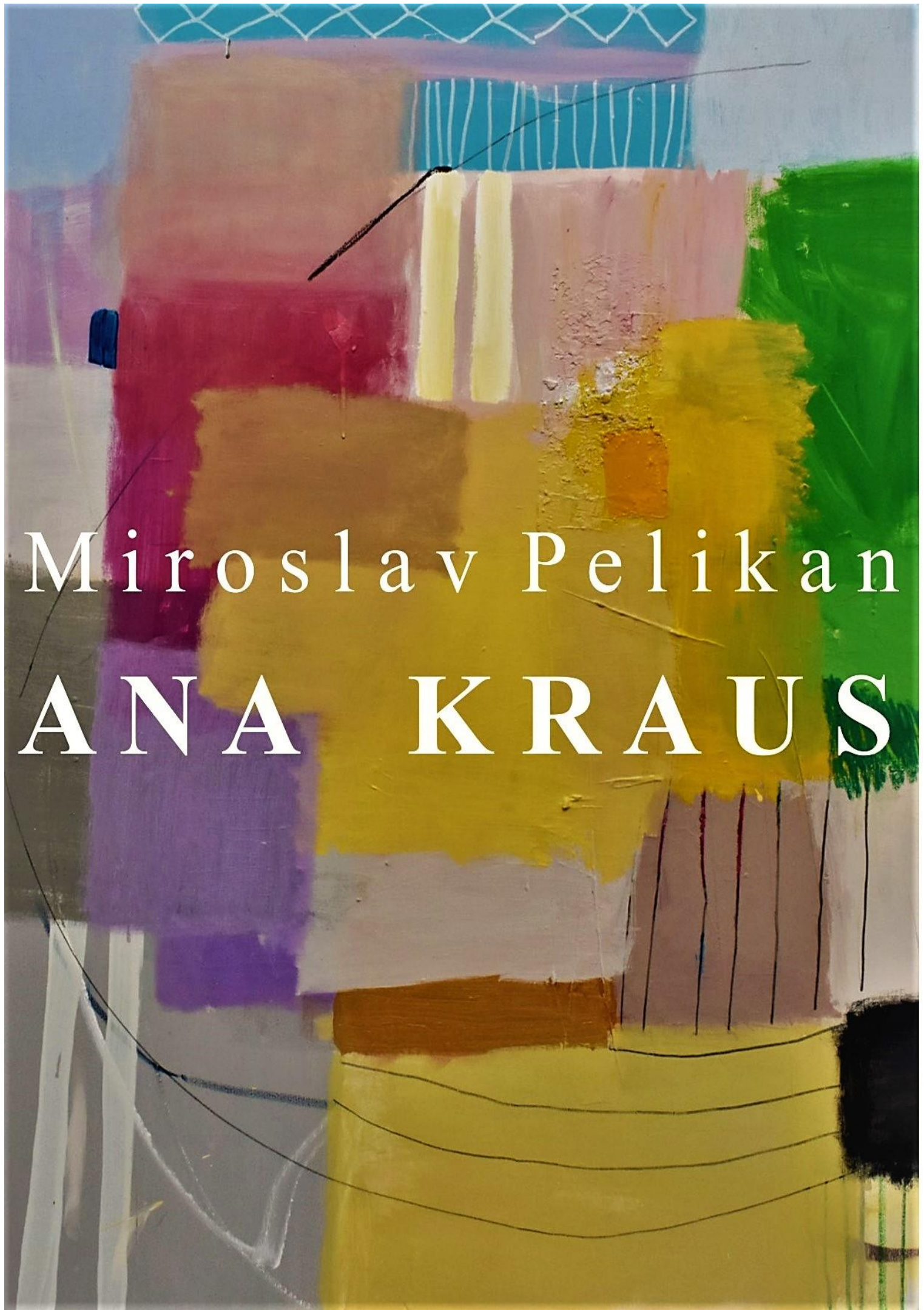

Miroslav Pelikan
ANA KRAUS

Miroslav Pelikan

A N A K R A U S

Ilustracija: Ranko Ajdinović

ANA KRAUS

Albert Novak, antikvar, odnedavna se zatekao u ovome mirnom gradu, utonulom u povijesni san ispod zelene, nevisoke gore, koja ga je vješto branila u proteklim vremenima od raznolikih nasrtaja ljudi i vjetrova.

Otkupio je po povoljnoj cijeni lokal u Prilaznoj ulici broj 2 od također antikvara Careka, koji zapravo nije znao što bi s tim prostorom u prizemlju i istina suhim i dobrim podrumom ispod njega.

Naime, Prilazna ulica bila je na samome rubu staroga dijela grada i kroz nju se rijetko prolazilo jer ona vodila tek do ostataka obrambenih zidina koje ovdašnjim stanovnicima nisu bile gotovo nikada važne osim u onim trenucima u davnini, kada se na njih valjalo popeti i oduprijeti se napasti.

Novak je bio zadovoljan kupljenim prostorom. Centralna prostorija protezala se na nekih šezdesetak četvornih metara uz malu ostavu s lijeve strane bez prozora. S desne strane nazirale su se stepenice koje su se svijale u podrum, od nekih četrdesetak kvadrata.

Ulaznu plohu činila su vrata, te s obje strane, veliki, duboki izlozi.

Da, da, mljackao je Novak, ovo je doista dobar prostor.

Osvrtao se po prostoriji, premjeravao je zamišljajući police, razmišljao je grozničavo, vrijedi li izloge napuniti s mnoštvom sitnica ili istaknuti samo neke, krupnije i vrijednije antikvitete.

Vjerovao je u svoj dobar osjećaj znajući kako se u ovom snenom gradu krije mnoštvo stvari, često i značajne vrijednosti i koje su čekale samo njega da ih on prezentira na pravi način u svome antikvarijatu u Prilaznoj ulici broj dva.

Nije mu bilo nepoznato kako se nekoliko obitelji antikvara na glasu sve manje bave ovim poslom, stjerane u kut, pritisnute raznoraznim nevoljama.

Njemu se prigoda široko otvorila, pa i Carek mu je rekao kako ovaj grad pruža izvrsne mogućnosti svima koji se kako valja razumiju u svoj posao.

Naravno, mrmlja Novak, nije Carek glup, odmah je prepoznao profesionalca.

Novak je već idući dan objavio oglas u dnevnim novinama nudeći pristojan otkup za sve iole vrijedno.

Već u prvome tjednu, Novak je gotovo do polovice napunio antikvarijat, većinom s porculanom, kristalom, svjetiljkama, s nekoliko slika i komadima rjeđeg namještaja.

U prvih petnaestak dana imao je i nekoliko kupaca, novac se vraćao.

Po ustaljenom običaju, odlučio se za prvog, muškog kupca.

Gospodin se uljudno predstavio.

Miler, Arnold Miler, pekar.

Svidjela mu se metalna svjetiljka koju je Novak netom očistio i postavio na vidno mjesto.

Miler nije pitao za cijenu. Molio je dostavu na adresu i preporučio se, njega osobito zanimaju metalne svjetiljke, neka ga Novak slobodno nazove čim bude imao štogod zanimljivo.

Naravno, uzvрати sa širokim osmijehom Novak, spremajući u džep novac, naravno, bez brige.

No, s drugima nije bilo tako lako i jednostavno.

Tvorničar Lemaus, dugo je opsesivno tragao za djelima tajnovita umjetnika I.Ž. Bulića.

Posjedovao je gotovo sve Bulićeve slike koje su se mogla naći na tržištu. Molio je Novaka neka mu pomogne u potrazi, bit će mu dobro plaćeno, no Lemaus niti nakon dva sata prebiranja nije kupio ni sitnicu. Otišao je iznenada s kratkim pozdravom.

Krajem prvoga mjeseca, antikvarijat je posjetio gradonačelnik Maras, koji se nakon kratkotrajnog razgledanja odlučio za porculansku figuricu balerine a zatim i ostali iz pratnje, kupujući slično.

Novak nije bio oduševljen ovakvom posjetom, malo ili gotovo ništa nije zaradio, no dobro, bit će i bolje, valjda, uvjeravao se nekako nevješto.

U međuvremenu je antikvar vrijedno radio te lijepo ispunio prizemlje s odabranom ponudom, te ostavu i podrum s robom za koju još nije bilo mjesta u glavnom prostoru., a koja je ukupno obećavala ipak moguć interes kupaca i kakvu takvu prodaju.

Bilo je sve više posjetitelja, zanimale su ih razne stvari, od istaknutih cijena pa do realne vrijednosti izložaka.

Sve u svemu, Novak je bio zadovoljan preseljenjem i posebice otvaranjem antikvarijata u Prilaznoj ulici.

Prije nekoliko dana, krojač Havelka otvorio je svoj obrt u Prilaznoj broj sedam a dan nakon njega, postolar Janković uselio se i započeo s radom na adresi Prilazna broj šest. Čak su i novine zabilježile kako se Prilazna ulica budi, zahvaljujući ponajprije antikvaru Novaku.

No, Novak je duboko u svojoj fragilnoj nutrini osjećao kako sve ovo što se događa nije posve uobičajeno.

Naime, sve je išlo prebrzo, sve se tako lako odvijalo.

Što ne valja, razmišljao je Novak, čudeći se snopu novca u lisnici?

Dobro se je sjećao i instinktivno brisao nepostojeći hladni znoj koji mu se prilijepio oko vrata i ne može ga obrisati, koliko je puta na raznim mjestima, na odličnim pozicijama, pokušavao, trudio se, da bi sve na kraju završilo fijaskom i on bi tada hitro pakirao kofere i odlazio dalje, uopće ne razmišljajući kamo ide i kamo ga noge nose.

Što se ovdje događa?

Pročakao je ponešto i o povijesti Prilazne ulice. O zgradi gdje se nalazi antikvarijat. Zapravo ništa.

Ulica bez osobita značenja. Građevina stara stotinjak godina s nizom bezimernih stanara. Prije dvadesetak godina Carek je otkupio stanove u prizemlju i uredio lokal, no, prostor je ostao svih dvadeset godina prazan.

Zašto?

Zašto je ostao prazan?

Pitao je prvom prigodom Careka.

Iznenadio ga je upit.

-Gledajte, tada mi se činilo da ovaj lokal ima budućnost. No, prevario sam se. Nikada nikoga, osim vas ovaj prostor nije zanimao. Eto. Vi ste napravili čudo gospodine Novak, pravo čudo.

Poslije je Novak saznao kako je sadašnja Prilazna ulica bila uski kolski put koji je vodio do zidina. Vremenom su izgrađene kuće. Ništa osobito.

Nižu se mjeseci, jedan bolji, drugi lošiji, sve skupa Novak je mogao bez ustezanja trljati ruke.

Antikvarijat je bio već i pomalo zagušen mnoštvom antikviteta, mjesta niti za iglu jer koliko je prodavao još je više Novak otkupljivao.

Prvih šest mjeseci, otkako je stigao u ovaj grad, Novak je stanovao u iznajmljenom stanu, skromno namještenom u Strmoj ulici. Srećom, ulice su bile tek jedan blok udaljene pa mu je smještaj odgovarao.

Danas ga je Carek nazvao i predložio mu otkup prvoga kata kuće.

-Evo, gospođa Stanković povoljno prodaje stan na prvome katu, da, odmah iznad vas. Vi možete dobiti kredit sa solidnim uvjetima, siguran sam.

Istinu govoreći, Novak nikada nije vidio gospođu Stanković, u stanu su bili stanari, tihi i nevidljivi.

Carek je organizirao sve potrebno oko kupovine stana gospođe Stanković.

Za nekoliko dan stan na prvome katu bio je prazan.

Carek je prikupio i ekipu koja je derutni stan dotjerala i preuredila po vrlo prihvatljivoj cijeni za Novaka.

Naravno, Novak je prazni volumen stan lako ispunio s nizom najljepših komada namještaja, svjetiljkama, porculanom, kristalom, slikama.

Baš lijepo, baš lijepo, pjevušio je Novak, razmišljajući o svom iznenada stečenom vlasništvu.

Za njegove četrdeset i četiri godine života, postigao je mnogo, prije ili samo nedavno, ovako nešto nije mogao ni zamišljati.

Istina je i to, sve što je imao i mukotrpno zaradio, uložio je u antikvarijat i stan.

Zapravo, sada je bio bez prebijene pare a i stiska ga i nemali dug u banci.

No, dobro, kako je krenulo, uskoro će mu lisnica biti opet, ne puna, već prepuna.

Prošetao je kroz sobe i sjeo u dnevnom boravku. Ugodno mjesto, lijepo će biti ovdje živjeti.

Samo, kako se to sve tako posložilo ?

Prije godinu dana došao sam u ovaj grad s dva kofera i nešto ušteđena novca. Pogledaj se sada Novak, imaš antikvarijat pun robe i namješteni stan. Cijela kuća u Prilaznoj je tvoja.

Osjećao je uistinu loše posljednjih dana, umor ga je pritiskao.

Mora uzeti povjerljiva pomoćnika. On će se tada moći prepustiti prodaji i otkupu, pomoćnik neka radi ostalo, neka se bavi onim silnim radoznalcima, njega boli vilica od tolike priče, ali posao je posao i bez dobra razgovora nema niti pune blagajne.

Kada se neoprezno odao pred Carekom, ovaj nije bez razmišljanja progovorio, razmišljao je nekoliko trenutaka.

Poslije kraće stanke tiho je rekao.

-Mislim da bi vam ženska ruka najbolje odgovarala. To mora biti i osoba koja se razumije u naš posao. Vi ste u najboljim godinama, dakle, bilo bi u redu da je mlađa od vas.

-Ali gospodine Carek, ja ne tražim suprugu.

-Znam, znam, krivo ste me razumjeli. Ako je mlađa može više raditi, izdržljivija je a i možda bi se mogla brinuti na svoj ženski način i o Vašem kućanstvu.

.Znate li koga, brzo će Novak?

-Pa možda. Poznajem udovicu Anu Kraus, ona je onedavna udovica. Bila je kratko u braku s jednim časnikom, poginuo je negdje daleko, ni tijelo mu nisu pronašli, nema djece, a iz obitelji je Kraus, oni su svi rođenjem antikvari. Koliko se sjećam radila je neko vrijeme u njihovom antikvarijatu. A i ono nevažno, ima samo trideset i tri godine i nije ružna, naprotiv gospodine Novak.

U idućem tjednu Carek je doveo Anu Kraus u antikvarijat u Prilaznoj ulici.

Novak je bio zatečen. Udovica Ana Kraus vezala je kosu u konjski rep, izravno ga je gledala, vitkog tijela.

Svjetlina njezinih plavih očiju bila je dovoljan razlog da se Novak niti trenutka nije dvoumio.

-Ostavljam vas, ozbiljno će Carek. Ja sam gospođi Kraus u kratko ispričao tko ste, što imate, što radite i što trebate.

-Hvala gospodine Carek, sa smiješkom odgovori Novak.

Ana Kraus vrlo se brzo uklopila u svakodnevni život antikvarijata. Imala je dosta iskustva s raznolikošću ponude antikvarijata, vrtjela se lako i spretno u lokalima s lijepim osmijehom razgovarajući vješto i uvjerljivo s potencijalnim kupcima.

Sve što je Novak saznao o njoj, bilo je da stanuje u obiteljskoj kući, u stanu zapravo, u Kratkoj ulici, da živi sama poslije pogibije svoga supruga za kim plače svaki dan i da je posljednja od loze Krausa.

Novak je odmah zapazio kako Ani nije baš nikakav problem provesti cijeli dan u antikvarijatu, iako su bili dogovorili samo jednu smjenu, onu poslijepodnevnu kada je i bilo više kupaca.

Ana Kraus je samoinicijativno započela dolaziti i ujutro a on se nije bunio.

Zapravo, sve mu je više odgovarala njezina blizina, vrckavi komentari, smijeh, a on se tada pitao što je s tugom za izgubljenim mužem.

Ponekad bi se dodirnuli u prolazu, on bi se traljavo ispričao i produžio za svojim poslom dok bi se ona samo osmijehnula i pogledavši ga netremice.

Tada je on osjećao naviranje uzbuđenosti, smetenosti, zbunjenosti, bio je ogoljen pred njom, njezin pogled ga je posve razotkrivao, činio nemoćnim da se odupre.

Carek mu je jednom rekao.

-Vidim da lijepo surađujete. Ana mi je rekla kako je vrlo zadovoljna plaćom a još više s poslom. Baš lijepo gospodine Novak, baš lijepo za čuti.

Te srijede, nevrijeme se sručilo na grad. Potoci vode tekli su kroz Prilaznu ulicu.

Gromovi su bubnjali.

Nešto prije dvadeset sati Novak se stidljivo obratio Ani koja je pravila dnevni obračun na blagajni.

-Gospođo Ana, gospođo Ana.

Ona podigne glavu i zagleda se šutke u njega.

-Gospođo Ana.

-Molim gospodine Novak.

-Vrijeme je stvarno grozno. Nema smisla da po takvom vremenu idete kući, pa čak nit s taksijem.

-Da?

-Ja imam stan, gore na prvome katu. Možete prespavati gore. Imam dovoljno soba.

-Ne znam je li to u redu, gospodine Novak?

-Po ovakvom vremenu svakako je u redu. Bez brige. Ništa vam se neće dogoditi.

-Dobro, ne znam, malo mi je neugodno.

-Sve je u redu. Zaključajte lokal, evo, iza ovih vrata su stepenice što vode u stan.

-Znam, u redu.

-Vidimo se gore.

Novak je u jednom hipu protrčao kroz zavojiti hodnik sa nizom stepenica i ušao u stan.

Tek sada je opazio koliko je stan neprovjetren, s debelim slojem prašine.

-Baš je imam kamo pozvati. Ovo je muzejski depo a ne stan, mrmljao je Novak, pomičući stolce s lijeva na desno i skupljajući komade odjeće.

Za desetak minuta Novak je začuo tiho kucanje. Otvorio je vrata i najprije zamijetio njezine plave oči.

-Izvolite, izvolite, smjestite se. Jeste li gladni? Naravno da ste gladni, cijeli dan radite. Sada ću ja. Izvolite.

Odjurio je u kuhinju i umalo prevrnuo postament s brončanim Davidom koji se nekako nepotrebno prepriječio.

Okrenuo se i kriomice promatrao Anu kako razgledava bogato opremljeni stan i dok je nervozno prekapao po hladnjaku nije ni primijetio kada je ona ušla u kuhinju.

-Pustite meni gospodine Novak, pustite meni. Ja ću nešto spremi, ako smijem, za nas dvoje.

-Da, da, naravno,

Sav zadihan odahne Novak i napusti kuhinju. Sjedne u duboku zelenu fotelju u dnevnom boravku i zagleda se u ulja na zidovima. Nema što, vrijedne zbirka, pomno odabrana.

-Jeste li za popiti nešto?, dovikne, čudeći se svome glasu, Novak.

-Ah ne, ne pijem, ali mogu čašu vina zbog vas, za večerom.

-Dobro, bijelo, crno?

-Može crveno gospodine Novak.

-Crveno, u redu.

Unatoč vinu i ukusnoj večeri razgovor je tekao otegnuto, s mnogo pauza, bez i jednog njezinog izravnog pogleda.

Otpratio ju je do sobe.

-Ključ je, koliko znam, s druge strane. Laku noć-

-Laku noć.

Cijelu se dugu noć Novak prevrtao u krevetu ne želeći sebi priznati kako se poput dječaka zaljubio u neopisivo ljepotu plavih očiju Ane Kraus.

Pred samo jutro nedvojbeno je zaključio kako je Ana logični dio cjeline antikvarijata, stana i njega osobno.

-Dobro jutro, kava? Jeste li dobro spavali?, smiješi se Ana.

-Dobro, dobro, idemo otvoriti, kasnimo.

Popio je samo gutljaj kave i brzo se spustio stepenicama u antikvarijat

Prodaja je polako ali kontinuirano jenjavala, nije opadala drastično, no prodaja je tonula, pa ni otkup nije bio tko zna što.

Ipak, protekli dobri mjeseci osiguravali su Novak bezbrižan život.

A zapravo, kao da se njihov odnos nakon te burne, kišovite noći, nekako ohladio.

On je snažno sputavao svoje emocije zbog nekog čudnog stida koji je osjećao pred Anom, a ona, kao da je sada bila pred njim neka sasvim druga osoba, iako i dalje nasmijana, uvijek raspoložena. Novak je jasno osjećao promjenu i sa zebljom se pitao što se dogodilo.

Ona je u posljednje vrijeme radila samo u svojoj poslijepodnevnoj smjeni i odmah navečer odlazila uz kratki pozdrav.

Možda je tako najbolje, razmišljao je utučeni Novak, možda najbolje za sve.

A ni vrijeme nije bilo na njegovoj strani, niti jednog nevremena oko osam sati navečer, kako bi iznova uputio poziv Ani.

Sada je već bilo sasvim razvidno kako antikvarijat stagnira, bio je blizu ruba gubitaka, dok su troškovi rasli.

Pažljivo je otkupljivao, plaćao što je moguće manje, ponešto je prodao i ispod prihvatljive cijene samo da bi došao do gotovine, no blagajna je bila svakim danom sve praznija.

No, Alberta su mučile druge brige.

Ana žuri svake večeri jer se s nekim nalazi, naravno, ona je mlada žena, pred njom je cijeli život.

Ti si svoju prigodu protratio Novak, ako si je uopće i imao, govorio bi ljutito sam sebi. Jednom je diskretno upitao Careka koji mu je suho odgovorio.

-Sve se može saznati.

Nakon tri dana Carek mu je rekao.

-Ne, nema nikoga. Ne sastaje se s nikim. Pouzdano.

Novak je odahnuo, Sada je trenutak, sad ili nikad.

Oko dva sata, kada je završio teški posao s Lemausom, kome je ipak uspio prodati nekakve sitnice, stao je ispred Ane.

-Ana, gospođo Kraus.

-Molim.

-Oprostite, neugodno mi je.

-Nešto sam krivo učinila-pocrveni Ana.

-Ne, ne, nipošto, radi se o nečem drugom.

Ona ga gleda netremice i smiješi se.

-Znam, vama će zvučati glupo, ali ja, ja vas volim.

Ona malo otvori usta, ukažu se zubi, osmijeh.

-Zbunjujete me. Oduvijek sam mislila kako me niti ne primjećujete.

-Ma ne Ana.

Zagrli je isprva nježno, zatim snažnije, poljubi je.

Ana se posve prepustila njegovom zagrljaju a za Novaka je vrijeme stalo.

Novak je doista cijelim svojim bićem uživao u ljubavi s Anom. Cijeli je svijet izgledao drugačije a tek antikvarijat i stan.

Svejedno ju je teško nagovorio da se preseli u stan iznad antikvarijata. Opravdavala se, mogu biti sretni iako ona i dalje stanuje u Kratkoj ulici.

Napokon je pristala.

Novak je začuđen sobom, razmišljao kako bi mogao imati svoje djece, Anino mlado tijelo budilo je u njemu impulse koji su ga istodobno zbunjivali i uznemiravali.

Nije mogao razumjeti njezino odbijanje da se vjenčaju.

Najprije o tome nije htjela ni čuti, a onda kako je rano, trebali bi razmisliti oboje prije nego li se odluče.

-Ali Ana, ja sam odlučio. Nema uzmaka. Čekam samo tvoj pristanak.

U svim tim danima ispunjenim turbulentnim emocijama Novak jednostavno nije opazio kako je antikvarijat propao, kako kupaca gotovo i nema. Uz to je učinio, posve neoprezan, sluđene glave i nekoliko kardinalnih pogrešaka, investirajući znatan novac u projekte koji su ubrzo iznjedrili samo gubitke, zadužio se tada dodatno.

Te večeri mu je rekla.

-Alberte, mjesecima antikvarijat ništa ne zarađuje, baš ništa. Od čega ćemo živjeti? Da pokriješ sve tvoje dugove, morati ćeš prodati i antikvarijat i stan. Od čega ćemo živjeti? Branio se.

-Ali ja se ne bojim, možemo početi iz početka.

-Ne, Alberte, zamolila sam Careka da mi nađe novi posao. Oprosti, odlazim zbog tvoga dobra.

Za manje od mjesec dana Albert Novak je otplatio sve dugove i s dva kofera napustio grad, otišao je na sjever.

Od onoga razgovora nije vidio Anu.

Jedino se pitao što se doista dogodilo u Prilaznoj ulici?

Tko se s njim tako poigrao?

Pričalo se javno, kako je antikvar Albert Novak netragom nestao sa svoja dva kofera s kojima je uostalom i došao u njihov grad, nakon što je izravnao sve račune, otplatio dugove, prodavši antikvarijat koji je jedno vrijeme bio na glasu i stan u kome je kratko stanovao.

Rijetko je tko spominjao udovicu Anu Kraus, Novakovu pomoćnicu a neki su tvrdili i ljubavnicu, naime, jedni su vidjeli u njoj uzrok propasti Alberta Novaka.

Muž joj je ubijen, a drugi, budući, utopio se u vlastitim dugovima i nestao, kažu, otišao je na sjever tražiti svoju sreću.

Uz pomoć Careka, Ana Kraus se zaposlila u malenoj trgovini svaštari u Dugoj ulici, radeći dvokratno za malu plaću i dalje s osmijehom i konjskim repom koji je zagonetno lepršao prateći pokrete njezine lijepe glave.

A Carek, već dovoljno star da bude umoran od svega, preselio se sa suprugom na more gdje mu je odsječena glava u nikada odgonetnutoj tajni.

Za Alberta Novaka u ovome se gradu više nije čulo.

Tek je Miron, stanovnik ovga grada i stalno u pokretu, jednom opazio Alberta Novaka u Parizu kako nešto žestoko raspravlja s bukinistima.

Nije razgovarao s njim, ali posve je jasno da se Novak bavi starim knjigama u Francuskoj.

-Nosio je fino odijelo. Dobro je izgledao. Očito, nije mu loše. Ma on je, isti on, Albert Novak osobno.

Tko zna kako je Ana Kraus načula tu priču o finom odijelu Alberta Novaka u Parizu i spoznala jednostavno i odlučno kako bi ga možda negdje mogla pronaći prije nego li skapa u ovoj trgovinici.

Nema ni Careka da joj iznova pomogne a ni drugi nisu bili skloni razotkrivanju njezina zagonetna osmijeha i duga izravna pogleda.

Na sjeveru države nalazio se samo jedan grad u kojem se mogao otvoriti antikvarijat. Ubrzo je dala otkaz i zaputila se u barokni V. Nije bilo nikakvih problema saznati kako je Novak kratko boravio ovdje i jedno vrijeme držao antikvarijat a onda je odjednom otišao, znaju svi, s dva kofera s kojima je i došao u V.

No, kamo je otišao? Dalje na sjever? Ili se vratio u mjesto odakle je i krenuo u svijet, Ana nije saznala.

No sjetila se, kako je Albert jednom pričao, kako posjeduje staru kuću u mjestu D., stotinjak kilometara zapadno od grada u kome su se upoznali. Riječ je bila o obiteljskoj, oronuloj kući, koju je on na čudan način naslijedio i vrlo je rijetko obilazio. Albert je bio rođen u tome mjestu, no zapravo ništa drugo i nije ga povezivalo s tim mjesto, osim krsnog lista.

Zamislila se, Albert je napunio pedeset godina. Prije šest godina je ušao u njezin život, ona ima za koji dan trideset i devet.

Iduće jutro otputovala je iz V. U mjesto D.

Mjesto koje je do jučer bilo, tek dugo ,uz cestu poslagano selo, a sada već pomalo slično na gradić s lijepom crkvom i malim trgom.

Naravno, za desetak minuta jer svi su znali kako se od prije nekog vremena, Albert Novak vratio u mjesto rođenja i sada živi u staroj kući, stajala je Ana ispred drvene ograde na broju sedamdeset i tri.

Ušla je u prostrano dvorište i pokucala na vrata kuće.

-Ti, iznenađeno je prozborio Albert, ugledavši je na pragu.

-Zar me nećeš pustiti unutra?-odvratila mu staloženo Ana.

-Oprosti, izvoli.

Ana uđe u veliku prostoriju, isred nje veliki prozor, ovalni stol u sredini sa četiri stolca, police i ormari sa strane, vrata.

-Izvoli, ponovno će Albert.

Ana se okrene prema Albertu.

-Tko bi rekao da ovdje živiš. Niti jedne sitnice koja bi govorila o tebi.

-Ah, imam nešto od toga i ovdje, u drugoj su sobi. U ovoj pokrajnjoj, pokaza rukom.

-Sjedni. Gladna, žedna?

-Ne, samo mi je nekako čudno da se nalazimo u ovakvom ambijentu.

-Meni je sasvim dobro ovdje,

-Oprosti nisam te željela uvrijediti.

-U redu je.

-Čime se baviš, upita ga tiho Ana.

-Hm, pokatkada pronađem neku staru knjigu za velike igrače. Oni plate troškove traženja i meni je dovoljno. Često putujem vani, najčešće u Francusku.

-Nije ti loše, nasmije se Ana.

-Ne, a ti, kako si ti?

-Ha, radila sam u maloj trgovini nakon tvoga odlaska. Jedva sam preživjela. Jesi li čuo da je Carek mrtav?

-Da, u Parizu sam čuo. Netko mu je odrubio glavu. Užasno. No, oprosti, čemu imam zahvaliti tvoju posjetu?-upitno je pogleda.

-Iskreno, na ovome svijetu poznajem samo tebe.

-Ha, ha, ha, otrcano zvuči.

-Doista u gradu je užasno. Došli su neki novi, nepoznati. Ljudi su nesretni, nezadovoljni. Rekla sam sama sebi, nema ništa loše u tome ako pronađeš Alberta.

-Da, samo to više nisu ona vremena i ja nisam onaj stari Albert Novak. Ja živim skromno i tiho, ponekad dodirnem brončanog Davida, tu je u onoj sobi i kažem, sigurno si zaboravio kako je nekada bilo a on samo šuti.

-Da, bio je ono lijep život Alberte.

-Da, bio je, bio je lijep život.

Ana ustane i pruži mu ruku,

-Pozdravljam te Alberte Novak i uputi mu onaj dugi pogled s blago rastvorenim usnama.

U tom se trenu u Albertu nešto teško prelomi, on zadrhti, prihvati njezinu ruku i privuče je k sebi. Ana se nije opirala. Šutjeli su zagrljeni neko vrijeme, sve dok on ne prozbori.

-Što ćemo sada Ana?

-Ne znam, tiho će ona, ne znam.

On se odmakne, svejedno je držeći za ruke i gledajući u duboku plavet njezinih očiju.

-I ovdje se može živjeti. I iz ovoga mjesta se može stići bilo gdje.

Nitko se u D. Nije čudio što s Albertom Novakom živi Ana Kraus, govorilo se, ona je njegova odвна nevjenčana supruga i što koga briga što formalno nisu u braku.

Ani se nije bilo lako prilagoditi životu u trošnoj kući s malo komfora. No, trudila se je svakodnevno.

Albert je ponekad putovao, ostajao dan, dva ili cijeli tjedan i na povratku joj ponosno pokazivao smotuljak novca.

-Sada smo mirni skoro mjesec, možda mjesec i pol ako ne budemo rastrošni.

Ana je i dalje bezuspješno pokušavala dovesti staru kuću u red, onako kako je ona zamislila, kuća se opirala i Ana bi odustajala.

Ni vrt joj nije išao od ruke, digla je ruke i od njega. Zabavljala se poslom u kući a ponekad i dalje kada bi Albert ostao duže na putu.

Albertu su prišapnuli rođaci kako se Ana ne ponaša dolično.

On se nije ljutio. Kao da ga takvo njezino ponašanje nije iznenađivalo, nekima se činilo kao da je jedva dočekao te riječi. Čudno se smijuljio i šutio.

Ana nije probudila u njemu nikakvu iskru a kamo li vatru, kao nekada, često bi se samo pružio pored nje, hineći kako ga sam odmah svladava, razmišljajući o brončanom Davidu..

Negdje u jesen, Albert je otputovao u Pariz s dva velika kofera, govoreći joj kako nosi tražene knjige, znajući koliko joj je gadljiva i sama pomisao na stare i smrdljive sveske.

-Samo ih nosi što dalje od mene, govori Ana, koketno zamahujući repom.

Iznenadilo ju je kucanje na vratima,

-Dobro je što ste još ovdje, mislim, netko od bivših vlasnika, kaza joj čovjek.

-Kako bivših vlasnika?

-Gospodin Novak je prije dva tjedna prodao ovu kuću i okućnicu obitelji Horak. Ja sam njihov odvjetnik, evo papira. Oni se danas po dogovoru useljavaju. Čudi me da se vi još niste iselili.

Ana je zbunjeno gledala u odvjetnika, prisjeti se tada dva velika kofera.

-Naravno, rekla je, otišao si.

Popodne je Ana otputovala iz D, s nešto svojih osobnih stvari, ne znajući što joj je činiti, no možda ga u Parizu pronađe a do tada, osmijehne se a rep poleti za njom vijoreći se.

Iskreno govoreći Albert Novak se uvijek sjajno osjećao u Parizu, taj je grad bio njegov istinski dom. S bukinistima se odlično slagao, s prekupcima umjetnina nastojao je pronaći gotovo uvijek zajednički jezik, mada se to teško postizalo, jedna je strana morala po sili zakona biti na dobitku a to nije bio on, no nije se žalio, život u Parizu bio je uzbudljiv i u njegovoj glavi ali i tijelu ponekad palio kratkotrajne plamičke koji su ga održavali na životu u sumornim danima.

Pio je kavu u središtu metropole i bio je sretan što se napokon riješio one nevolje zvane Ana Kraus. Da ga nije potjerala možda bi još u miru živio u D. No dobro, ni ovako nije loše. Iznova je u pravoj igri, doduše radi za druge, ali živjeti se mora.

Tja, da je sve bilo kako treba, Ana bi danas bila glavna u antikvarijatu dok bi on pio kavu na terasi s uglednim kupcima. Sigurno bi imali djecu, barem jednu djevojčicu koja bi sličila njoj, zacijelo.

-Oprostite gospodine, slobodno?

Iznenadi ga jezik i pogleda čovjeka koji je stajao ispred njega.

-Da, naravno, izvolite.

-Vi se mene ne sjećate gospodine Novak.

-Kako da ne gradonačelnice.

Ustane i pruži ruku čovjeku u zgužvanom odijelu.

-Vi ste ovdje službeno.

-Ne, turobno će Maras, odselio sam se iz države.

-Zašto?

-Ah, zašto, odmahne Maras, namjestili mi aferu, što ću, pobjegao sam.

-Ne bojite se ovdje, znači.

-Ja sam bio sitna riba u toj igri, na vrijeme sam se sklonio. Nadam se da su zaboravili na mene.

Dok su pili kavu, Maras je ispričao novosti iz domovine. Nakon dosadne ispovijedi, Novak ga upita.

-Recite mi, što je s Anom Kraus?

-Mislite, što je s vašom Anom Kraus. Da, ona se prije nekog vremena vratila gola i bosa iz onog vašeg mjesta D. Našli smo joj neke poslove, no niti jedan joj nije odgovarao.

Nisam znao da je ona tako profinjena žena, prava milostiva. Na kraju je završila kao spremačica u noćnoj smjeni u Zapadnoj bolnici. Često sam slušao od svoje tajnice kako je ona, Ana Kraus, silno nesretna žena, osoba bez sreće. Pa, evo i što joj se dogodilo s vama, ako dopustite.

-Da, možda nisam bio korektan prema njoj, ali takve su bile prilike. Svi se mi borimo kako bi preživjeli. Znate što, bili ste moj kupac, uzmite ovo, neka vam se nađe. Možda se još koji puta sretnemo.

-Hvala gospodine Novak.

Još dok je razgovarao s Marasom, Novak je sve isplanirao. Ionako mora poslom u domovinu, možda ne bi bilo loše da pronađe Anu i da joj kaže, barem dobar dan.
-Baš trivijalno Novak, promumlja sebi u bradu.

Za četiri dana sjedio je za okruglim stolom u Restoranu F, nasuprot Ane Kraus.
-Da, prije jedanaest godina Alberte mi smo se upoznali i svašta proživjeli zajedno. Doista, tih jedanaest godina ostavilo je duboki trag na Aninim svijetlim očima s mnoštvom borica oko njih, jedino je konjski rep podsjećao na onu davnu Anu.

-Što ti radiš, glasno ga ona upita.

-Trgujem, knjige, umjetnine, pomalo.

-I stalno se seliš s ona dva kofera?

-Ah ne, nedavno sam ih bacio. Sada koristim samo jedan, manji puno, crni. Sasvim dosta. A ti Ana?

-Ja sam još uvijek u onom stanu, u obiteljskoj kući Kraus. Znaš, čudno je, sada ja imam četrdeset i četiri godine, koliko i ti, kada si onda došao u grad.

-Da, samo, ja sad imam punih pedeset i pet godina i imam samo jedan kofer i nije mi loše. Slobodan sam, neovisan, imam novca koliko mi treba.

-Zbog čega si došao? Da me vidiš? Nemoj lagati. Želiš vidjeti moje umorno lice bez osmijeha.

-Došao sam vidjeti tvoj dugi izravni pogled, tek malo otvorene usne. Došao sam vidjeti kako zamahuješ svojim repom. Eto.

-Ne znam koliko si vidio. Odavno se ne smijem. Ostao mi je samo konjski rep. On me podsjeća na sve što sam prošla.

-Da, da sam možda bio pametniji i hrabriji, danas bi zajedno vodili onaj antikvarijat, živjeli u stanu na prvom katu sa svojom djecom.

-Ne pričaj gluposti Alberte. Da si to htio, dogodilo bi se. Ali, ti to nisi želio. Pođi sa mnom, pokazati ću ti nešto. Često tamo prođem i iznova se začudim.

Odmah je znao kamo ga vodi.

Prilazna ulica, pusta, prašnjava.

Zastali su ispred zgrade s praznim lokalom u prizemlju.

-Sve je prazno Alberte, zapušteno, tužno.

Albert se zagleda u oronulu kuću, staru i izdanu.

-Cijela je ulica ovakva, bez života. Posve sličići nama. Pogledaj, naziremo se na staklu. Izgledamo kao ova kuća, prazni i ostavljeni.

Dok mu je govorila dodirne mu ruku, on se otrgne i otrči niz ulicu.

Iste je večeri Albert Novak otputovao iz grada neobavljena posla a kamo je otišao zanimalo je samo Anu Kraus, kada bi se nakon naporne noćne smjene sjetila antikvarijata i Alberta iz Prilazne ulice.

Jučer je Albert Novak napunio šezdeset i prvu godinu. Dobro se osjeća. Malo ga muče zubi ali se on ne obazire na njih. Pa nije on maneken s blistavim redom zuba, on je umorni trgovac, propali antikvar, osamljenik što putuje svijetom s jednim manjim, crnim koferom.

Da, sjetio se i nje. I ona će u šestom mjesecu napuniti, okruglo pedeset godina. Tko zna kako danas izgleda Ana Kraus? Sjeti li se ona ponekad davnih dana u antikvarijatu u Prilaznoj ulici? Sjeti li se njega s figuricom u ruci kako nagovara neodlučne kupce i pogledava kriomice prema njoj ne bi li uhvatio na brzinu njezin raskošni osmijeh i dražesno zamahivanje repom?

-Ako te se sjeti Alberte, onda to nije po dobru. Budi siguran u to gubitniče.

Malo mu je raspoloženje popravio današnji honorar od gotovo četiri tisuće eura, koliko mu je usluge traženja i pronalaženja isplatio škrti biskup. Malo su se natezali, no, svećenik je održao riječ. Tko će, ako neće mi, misli Albert.

No, svejedno, osjeća se loše u ovom malom, iznajmljenom rimskom stanu, užasno je vruće unutra, već je sve isplanirao za duži boravak u Parizu.

Tamo mu je uvijek bilo dobro, uostalom ima i njihovu putovnicu iako mu francuski nije jača strana.

No, mora sačekati još nekoliko dana, biskup mu je naznačio kako bi mogao imati izvjesne zahtjeve pa bi bilo dobro da mu se javi krajem tjedna.

Što će, mora, biskup mu je najbolja stranka u Italiji.

Mogao bi preko stare domovine do Pariza, baš bi volio vidjeti kako sada izgleda Prilazna ulica.

Čudno je to, želiš otići i vidjeti pustoš te ulice, znajući koliko ti bola nanosi.

Svejedno, prošetati ću i onuda, možda i sretnem nekog poznatog, možda.

Krajem tjedna biskup je dao posla Novaku za nekih šest mjeseci, uglavnom Europa. Ne odvajajući se od crnog kofera Novak je doputovao u grad ispod nevisoke zelene gore.

Prije sedamnaest godina s istim smiješkom uz dva velika kofera Novak je kročio u susret svojoj sudbini s ovoga istog kolodvora.

Uzeo je sobu u hotelu u središtu, rekavši recepcionaru.

-Ne znam, dan ili dva, možda duže, ne znam.

Najprije je odšetao do Prilazne ulice, no nije se zgrozio, ulica je odavala ponešto života, čuo je povike djece.

Zgrada u kojoj je bio antikvarijat bila je i dalje prazna. Na lokalu su bila razbijena oba velika stakla na izlozima, u unutrašnjosti se naziralo smeće, osjećao je miris truleži.

Vraćao se istim putom misleći samo jedno.

-Zar je toliko vremena proteklo?

Ne znajući kako odjednom je opazio kako korača prema Kratkoj ulici.

Da, podsvijest ga vodi prema njoj, ako je još tamo?

Kratka je izgledala kao i prije, bez ikakvih promjena.

Da, ovo je kuća Krausa.

Promatrao je staru, lijepo oličenu kuću i pomislio, da ti možeš pričati, svašta bi čuli.

I tada se jedan prozor otvorio na prvome katu.

Pogledao je i na njemu ugledao ženu kako vezuje kosu u rep i promatra ga. Napregnuo se da prepozna lice, koje je u idućem trenutku odao onaj tako prepoznatljivi osmijeh.

Žena se naslonila na lakte, zamahnula tek malo s repom i dalje netremice gledajući u njega na drugoj strani ulice.

Albert je ukočen, nepomično stajao, šutke uzvraćajući pogled.

Ana.

Tek je tada shvatio koliko ona ima lijepo lice.

Tek sada je osjetio, ne srameći se svojih probuđenih emocija, koliko mu ta žena znači, zaustio je viknuti i pozvati je, bolno svjestan glasa iz nutrine kuće kako je zove.

Ona je polagano zatvorila prozor i nestala.

Još je neko vrijeme Albert stajao okamenjen na pločniku, stalno se nadajući kako će se Ana pojaviti ili na prozoru ili na ulaznim vratima kuće.

Tama ga je razbudila i prodrimala. Jedva je nekako zakoračio i spustio se niz ulicu, sjećajući se jasno zvuka zatvaranja prozora.

Otputovao je iste večeri u Pariz, razmišljajući koliko može zaraditi u poslu s biskupom dok mu je glavi neprestano odjekivao zvuk zatvaranja prozora.

Dobro si se nosio sa svim poznatim i nepoznatim bolestima, brunda sebi u bradu Albert Novak, izlazeći iz privatne pariške klinike. Rekao mu je bez uvijanja, liječnik Thiery, pa vi imate sedamdeset i četiri godine, uistinu ste u dobroj kondiciji, nalazi su vam korektni, ostalo je zamor materijala. Malo više pripazite i to je sve. Idite na more, bilo gdje, uživajte.

Uzeo je svoju jedinu imovinu, manji crni kofer, spremio nešto bolje odjeće, preostalo je bacio u smeće, zamotao brončanog Davida, provjerio stanje na nekoliko štednih knjižica i odlučio se vratiti kao strani državljanin u svoju bivšu domovinu s odavno nevažećom putovnicom zemlje u kojoj je rođen.

Već prije je odabrao bolji pansion za umirovljenike na Jadranu. Živjet će u garsonijeri i ne mora se brinuti ni za što.

Takvo što mu je odgovaralo.

Napokon će malo predahnuti.

Ljubazno osoblje smjestilo ga je u njegov stančić, upoznajući ga s redoslijedom objeda i društvenog života.

Odmah mu se osobito svidjela velika terasa ispred pansiona s izvrsnim pogledom na more.

-Neće ti loše biti ovdje Novak, uvjeravao je sam sebe dok je raspremao stvari.

Odložio je crni kofer na ormar, potapšao ga i promrsio.

-A kada bi ti mogao govoriti, to bi bilo čudo.

Pažljivo je obrisao brončanu figuru Davida i stavio je na ormarić pored kreveta.

-Neka te tu, budi mi blizu, jedini si mi ti preostao.

U idućim je danima upoznao cjelokupno osoblje pa i poneke stanare. Većinom su to bili korisnici stariji od njega i lošijeg zdravstvenog stanja.

Odabrao je od početka uvijek isto mjesto pored ograde na terasi, namještao suncobran i samo zurio u more, gledajući igru valova i vjetra.

Nakon ručka požurio je na svoje mjesto na terasi i umalo se sudario sa ženom koja je gurala kolica s pacijentom.

-Oprostite, oprostite, baš sam nespretan.

-Ništa, oprostite.

Samo je prošao pored žene i čovjeka u kolicima, hitajući kako bi što prije mogao uživati u igri valova.

Tek se namjestio kada ga iznenadi glas.

-Ispričavam se, oprostite, vi ste gospodin Novak.

-Da, jedva će on, da, ne okrećući glavu od morskog prizora.

-Oprostite, mi smo se nekada poznavali.

-A vi ste?- i dalje će Novak ne okrećući glavu.

-Ja sam Ana Kraus.

Okrene se prema ženi, ne opazi konjski rep i zagleda se iznova u more.

-Ne. Ana se prepoznaje po konjskom repu.

-Ovako?

Novak se okrene i vidi kako žena vješto vezuje kosu u rep.

-Ovako?

Tada opazi ženine svijetle oči, blago rastvorene usne.

Ana.

Ustane.

-Ana.

-Alberte.

Stajali su nepomično na udaljenosti većoj od metra, predaleko da bi si pružili ruke i predaleko za zagrljaj.

-Odmah sam te prepoznala, nastavi vedro Ana, što radiš ovdje?

-Došao sam se napokon odmoriti a ako mi se posreći i umrijeti na miru. A ti?

-Ovdje je moj suprug.

-Tvoj suprug?

-Nakon svega što sam proživjela s tobom, on mi je jedini pružio ruku i prihvatio me je kakva jesam. Na žalost, on ima osamdeset i pet godina, teški je bolesnik, nepokretan ali svjestan. On je sam izabrao ovo mjesto.

-Da, da. A ti, što radiš ti?

-U mirovini sam nekoliko godina. Živim i dalje u svom stanu u Kratkoj ulici. Još je života preda mnom. Zar si zaboravio koliko imam godina?

-Nisam. Šezdeset i tri, nisam zaboravio. No reci mi, je li barem bogataš?

-Ne, ne. Računovođa u mirovni.

-Bio ti je zacijelo dobar?

-Da i ja mu samo vraćam dobrotu koju mi je darovao kada mi je bilo najpotrebnije.

-Da, da. Lijepo izgledaš Ana..

-Za tvoje godine i ti ne izgledaš loše. Nije li prerano za tvoj boravak ovdje?

-Ne. Baš sam na vrijeme dospio na ovo mjesto.

-Dobro, dobro. Ne ljuti se. Nadam se da ćemo se vidjeti idući put kada dođem.

-Svakako.

Ona mu priđe i pruži mu ruku, on je prihvati i brzo je povuče.

-Vidimo se Ana.

-Vidimo se Albert.

Iste večeri Albert je pokupio svoje stvari, rekao direktorici pansiona kako mu se ne sviđa ovo mjesto, posebno ona ogavna terasa i da ide naći bolji pansion.

Svi su ga u čudu gledali dok je odlazio.

Doista, neobičan starac.

-Što misliš kamo nam valja brončani, na sjever ili jug?

Iako nije čuo Albert je znao što govori David, kamo ti hoćeš Alberte Novak.

VI

Kada je za dva tjedna doputovala iznova u pansion na obali, Ana je već bila izmučena stalnim i grčevitim razmišljanjem o susretu s Albertom i mislima o novom viđenju.

Posve je hladno primila vijest o vrlo lošem stanju svoga nepokretnog supruga ali se je ne malo iznenadila kada je saznala da je Albert jednostavno otišao, nestao.

Nije je čak ni zabrinula dopuna vijesti kako joj je suprug na samome kraju snaga i pitanje je trenutka kada će mu crni anđeo zaklopiti oči.

Vjerovala je kako mu je uzvratila svu dobrotu koju joj je on nesebično davao u onim gadnim danima i njihovi su računi u dobroti posve izravnnati.

Ali, što je s Albertom?

Iste večeri tijelo njezina supruga posve je utihnulo. Osoblje pansiona obavilo je cjelokupnu organizaciju dok je ona nervozno pušila na terasi, razmišljajući, kamo je mogao otići Albert.

Idući se dan vratila u grad, čekajući lijes i sprovod.

Čim je pokop obavljen, krenula je u potragu.

Duboko u sebi, znala je kako se Albert nalazi, negdje tu, pored nje, nedaleko. On je svakako u gradu.

I tada se dosjeti.

Naravno, može biti samo tamo.

Taksi je brzo doveze do početka Prilazne ulice. Gotovo je dotrčala do stare zgrade, ušla je kroz razbijeni izlog u zjapeći prostor bivšeg antikvarijata, osvrtala se nervozno i nestrpljivo oko sebe nastojeći otkriti skriva li se netko ispod nakupina smeća u tami.

Priđe vratima što vode na kat, srećom nisu bila zaključana. Polako, s noge na nogu, uspinjala se na prvi kat dok joj je srce snažno tuklo.

Otvori vrata od stana na prvome katu, uđe, obazre se.

Prazno, sve je prazno.

Uđe u kuhinju i iznenadi se, ugledavši pogrbljenu figuru kako onemoćalo sjedi na stolcu, jedinom komadu namještaja u cijelom stanu.

-Alberte, Alberte.

Tijelo se donekle uspravi i ona se susretne s zamućenim pogledom starca.

-Alberte.

-Ana.

-Alberte, Alberte.

Priđe mu i osjeti kako mu je tijelo klonulo.

-Ana.

Samo je spuznuo na tlo, pored njezinih ruku i savio se u grču.

-Alberte?

Još je osjećala napor njegove ruke da dohvati brončanu figuru Davida u kutu.

Brončani David

Brončana skulptura Davida s opuštenim rukama i praćkom, visoka trideset i dva centimetra, pripisivana je austrijskom kiparu Wrexleru. Pretpostavljalo se da je figura nastala, negdje krajem devetnaestog stoljeća u Beču. Njezin posljednji vlasnik bio je nedavno preminuli antikvar Albert Novak. Dapače, pričalo se kako je Davida, Novak nosio sa sobom posvuda po svijetu i osim nešto novca, bio je jedina imovina koju je antikvar oporučno ostavio Ani Kraus.

Ani se nikada nije dopadao drski pogled statue i rado bi je se riješila iako je znala koliko je Albert volio taj mali komad metala.

Na prvoj aukciji David nije prodan, pa niti na drugoj, niti na trećoj u tijeku te godine. Tek četvrti pokušaj i to gotovo na samome kraju, figuru je po gotovo simboličnoj cijeni otkupio sin pekara Arnolda Milera, Arnold mlađi.

Njemu se također bronca nije sviđala ali bila je veoma draga njegovoj bliskoj prijateljici Lori Mayer i nije mogao drugo nego otkupiti Davida.

Arnold mlađi već je neko vrijeme živio u sretnom braku s Margaretom Horvat, sada još i Miler, kćeri ugledna hotelijera Josipa Horvata.

Nekako im nije pošlo za rukom da se u proteklih nekoliko godina u Krušnoj palači, kako je puk nazivao impozantnu građevinu, začuje glas djece, pa je tako otac, Miler stariji dopustio svome sinu, Arnoldu mlađem da obrađuje teren i izvan svoga braka jer takvo bogatsvo nužno treba nasljednika, pa makar i sa strane, izvan kuće.

Tako je i Arnold mlađi, govorilo se, posve slučajno upoznao crnokosu djevojku, izrazito crnih očiju, nevelikih grudi, Lori Mayer na nekom stranačkom skupu jer Mileri su naravno zdušno podržavali stranku na vlasti.

Lori Mayer pomagala je u organizaciji skupa unatoč nedostatku vremenu i grčevite želje da što prije okonča studij na Glazbenoj akademiji.

Lori Mayer rođena je prije dvadeset i četiri godine u gradu na obali u skromnoj obitelji, koja joj je valjda već rođenjem usadila želju za probitkom, uspjehom, materijalnim. Naravno, Lori Mayer je odmah po dolasku u veliki grad zaključila kako se u krugu Glazbene akademije ne nalazi baš nitko, tko bi joj mogao omogućiti ostvarenje njezinog sna, napuštanje zauvijek jedne klase i stupanje u otmjeni građanski sloj.

U nekoliko godina vrijednog studiranja Lori je upoznala niz osoba koje je većinom iskoristila za svoje svakodnevne potrebe dok se s drugima poigravala, vrteći ih oko maloga prsta, uživajući u njihovom bijesu, nemoći, ljubomori.

Zapravo, Lori nije ni zamijetila Arnolda mlađeg na skupu. Istinu govoreći, on se nije posebno ni isticao niti svojim glasom niti svojim stasom, već saznanjem o odebljoj lisnici. Od ranih dana lice mu je ukrašavala tamna brada s već prošaranim sjedinama.

Uglavnom, Arnoldu je za oko odmah zapala atraktivna crnka i nije proteklo mnogo vremena, kako je Lori dobivši potrebne upute i instrukcije, išetala sa skupa u društvu Arnolda mlađeg, dok je na drugoj strani grada njegova supruga Margareta Horvat Miler dijelila pakete s hranom sirotinji, široko im se osmijehujući, pažljivo promatrajući okupljene, ne bi li ugledala nekog mladića snažna tijela i užagrenih očiju, koga valja prvo dobro oribatiti a onda se milovati s njim ispod svilenih plahti u ladanjskoj kući na obali rijeke, dvadesetak kilometara zapadno od grada.

Savršeno je dobro znala što po naputcima svoga oca radi Arnold mlađi i nije joj smetalo. Prema Arnoldu doista nikada nije ništa osjećala pa ni onda kada se on žestoko, znojan, propinjao iznad njezinog tijela. Sve je bilo uzalud, niti potomstva, niti ljubavi. Margareta je naravno posve javno, dovodila u ladanjsku kuću raznoliko društvo, organizirajući mnoge dobrotvorne akcije, da bi se mogla neometano u tajnosti prepuštati zagrljajima mladih muških tijela. Ni tada nije osjećala ništa, tek malo zadovoljstva. Ta su je nepoznata tijela jedino pošteno izmučila, no barem je poslije dobro spavala. Arnold mlađi se zadržao u otmjenoj Gradskoj kavani, duže no što je predvidio. Promatrao je netremice Lori koja se povremeno nasmijala, rekla nešto zgodno i pobrala pljesak prisutnih.

Arnold mlađi jedva se je susprezao. Želio je što prije ostati nasamo s crnokosom djevojkom i što je moguće duže, to mu je bilo posve jasno.

Svakako, vrlo brzo, u idućim danima Lori Mayer je postala ljubavnica Arnolda mlađeg. Preselila se u njegov stan na drugome katu u dobro sačuvanoj zgradi u Visokoj ulici broj dvadeset i jedan.

Arnold mlađi se zaljubio, po prvi puta u svome životu, teško, neopisivo u Lori. Lori je odmah uočila kako s Arnoldom neće biti ni malo lako. Ispunjavao joj je sve želje ali samo uz jedan stalno važeći uvjet, ona je samo njegova, pripada samo njemu. Nekako se je uspjela naviknuti na taj grozni osjećaj kako je Arnold drži za jednu od svojih stvarčica, kako je doživljava samo kao dio svoje osobne i vrijedne imovine. Neprestano joj je kupovao darove, za koje ona uglavnom nije marila, pa tako i figuru brončanog Davida, koja je njemu bila iznimno ružna, rekao je više puta glasno negledljiva, ali David se sviđao Lori i tu se nije moglo ništa.

Nastojao je ne primjećivati sjajnu bronzu na postamentu u bogato opremljenom dnevnom boravku.

Naime, Lori je znala reći kako sve u ovome stanu pa i ona pripada Arnoldu, dok je David samo njezin.

Arnold se kiselo smiješio i šutio, promatrajući njezin vitki vrat i nježna ramena u koje bi sada tako strasno zabio svoje zube.

Grad se znao potihom smijati kada bi zabrujale priče o tome kako su se susrele gospođe, Margareta Horvat Miler i Lori Mayer, negdje na podnevnom suncu, na glavnom gradskom trgu te prošle jedna pored druge visoko podignuta nosa.

Samo jednom je Margareta rekla potihom Arnoldu mlađem u tijeku obiteljska večere dok je Arnold stariji već spavao pored stola.

-Nadam se da ćeš ostati diskretan. Što je javno, javno je. Što je tajno, tajno je.

-Da draga, svakako, šaptom je uzvratio.

No, uskoro se Arnold stariji pojavio kao ozbiljni problem.

Pozvao je sina i rekao mu kao prvoškolcu.

-Nema koristi od tvoga posla. Koliko znam ni ovdje a ni vani.

-Pa ti dobro znaš da ja s Margaretom nemam ništa, osim onih formalnih, nikakvih kontakata.

-U redu ne ljuti se. No volio bih vidjeti prije smrti Arnolda trećeg. Kome će sve ostati sine?

-Trudim se.

-Ma daj. Za sutra sam te naručio u Glavnoj bolnici kod moga dobrog znanca, doktora Pospišila. Možda tvoj stroj ne valja.

-Tata.

-Da, daj. Samo otiđi sutra pa ćemo onda vidjeti. Ne mogu razumjeti da nisi u stanju niti jednoj ženi napraviti dijete.

Vidno izmučen razgovor s ocem povukao se u svoju sobu.

Iznenadi ga navečer kucanje na vratima.

-Da?

Na vratima je stajala Margareta ogrnuta svilenim haljetkom.

Možda je samo u tom strelovito brzom trenutku shvatio koliko je Margareta lijepa i poželjna.

No te večeri i noći Arnoldovo tijelo je mislilo samo na tanku Lori i nije začulo zamamni zov Margaretine požude.

-Ne možeš reći da se nisam trudila Arnold.

Arnold je jedva dočekao da Margareta napokon izađe iz njegove sobe.

Koja glupa gnjavaža, mrmljao je Arnold mlađi.

Toga je popodneva bio vrlo grub prema Lori. Zadovoljio se i divljački izbacio svoju nutrinu u njezinu utrobu, teško i isprekidano dišući.

Doktor Pospišil nije pronašao nikakvih anomalija kod Arnolda mlađeg.

-Sve je u redu. Vašem će ocu biti jako drago. No, znate, valja naći onu pravu.

Nakon saznanja rezultata pregleda Arnold stariji se odlučio za radikalni potez.

Privatni tajnik Arnolda starijeg, gospodin Martens, pronašao je nekoliko privlačnih, slobodnih mladih žena, koje su potpisale vrlo obećavajuće ugovore u vezi rađanja djeteta. Dogovor je bio, koja žena prva ostane u drugom stanju mora roditi dijete koje će Arnold mlađi priznati dok će druge biti obilno obeštećene.

Ali, te su se žene Arnoldu gadile, osjećao se najčešće kao zec u kavezu, ponekad bi nešto i uspio obaviti, da bi ubrzo posve odustao od te sulude nakane.

Izmučilo ga je toliko tjelesne ljubavi i Lori je primjetila.

-Što se događa s tobom Arnold. Tjednima me nisi dodirnuo.

Odjednom je Arnold mlađi bio bremenito svjestan težine svojih bolnih zaključaka.

Tjednima je umjesto Lori promatrao brončanog Davida. Zlurado se smiješio.

Te ga je večeri uzeo i samo rekao Lori.

-Želim ga pokazati doktoru Pospišilu.

Zaustavio je automobil na Dugom mostu, razmotao tkaninu i figuru s osobitim zadovoljstvom zavitlao u tamnu vodu.

-Nikada ne izronila, zamumljao je.

To je bila noć koju Arnold mlađi nikada nije zaboravio. Noć posvećenja njegove neizmjerne ljubavi. Gotovo da se je Lori morala braniti od njegovih uzastopnih nasrtaja. Idući dani otkrivali su Arnoldovu neugasivu žeđ.

-Arnolde, Arnolde, uopće ne izlazimo iz stana, iz ovoga kreveta, odmori se malo, doživjeti ćeš infarkt.

Arnold se samo smijuljio, potpuno iscrpljen.

-I eto, napokon, dragi oče, moja Lori, Lori Mayer nosi naše dijete. Evo nalaza doktora Pospišila.

-Bravo, čestitam sine.

Suze kliznu niz obraze Arnoldu starijem.

Arnold mlađi je uviđavno smatrao kako o razvoju događaja mora obavijestiti i svoju suprugu Margaretu.

-Znam, znam Arnolde, već sam čula. Ipak, hvala ti, kaza mu Margareta, mirno i pribrano.

Kako se ta nesreća zaista dogodila, nije se rasvijetlilo.

Naime, Arnold mlađi povezao je Lori u visokoj trudnoći, zapravo, porod se očekivao svaki dan.

Što se dogodilo kada je skupocjeni automobil skliznuo sa suhe ceste? Arnold mlađi poginuo je u prevrtanju vozila. Lori je preminula nešto kasnije u bolnici, no beba je bila spašena.

Arnold stariji nije mogao izdržati teret tragedije, preminuo je za nekoliko dana od srčanog udara.

Margareta je podigla djevojčicu iz bolnice. Nazvala ju je Leni.

Upisala je u službene knjige ime oca, Arnold mlađi Miler i ime majke, Margareta Miler Horvat.

Jučer je razdragana svjetina mogla na pučkoj svečanosti pozdraviti petogodišnju djevojčicu Leni Miler Horvat, jedinu nasljednicu carstva Miler Horvat.

-Gospođa Margareta, milostiva, obrati joj se veseli trgovac umjetninama sa svoga štanda.

-Milostiva, imam nešto zgodno za vas i Leni.

Margareta zastane, Leni je htjela otići do vrtuljka.

-Sada ćemo Leni, idemo, trenutak.

Pračena budnim pogledima tjelohranitelja i osobnog vozača i pratitelja, Margareta se s Leni približi štandu.

-Evo, milostiva, baš lijepi poklon za vašu crnokosu, crnooku djevojčicu. Evo, izvolite pogledajte, predivni brončani kip Davida. Čini se da je u pitanju Wrexler.

Margareta pogleda za tren brončanu figuru, nešto je bocne kod srca, osjeti nemir i odmakne se.

-Hvala, danas ne bih. Idemo Leni.

-Da mama, trčim.

VIII

Brončani David II

Veseli trgovac umjetninama Tomo Petak jedva je preživljavao, tegobno je prehranjivao svoju malobrojnu obitelj, suprugu Danicu i sina Petra.

Živjeli su na periferiji u skromnoj kući. No Tomo bi rekao, dostojanstveno. Sin je krenuo u srednju školu i ponešto naučio, ali bez osobita zanimanja za bilo što a ponajmanje su ga privlačili te smrdljive i ružne umjetnine s kojima se toliko dugo i tako bezuspješno bavio njegov otac.

Tomo Petak je naslijedio putujući štand od svoga oca a sa štandom i zanimanje. Nekada je bilo bolje a nekada lošije a doista i ponekad, doslovno užasno, kada tjednima nije uspijevaio prodati niti jednu sitnicu sa štanda i da bi mu tada čuvari sajмова opraštali plaćanje najma prostora koji je zauzimao štand jer svi smo mi ljudi i nikada se ne zna kada će tko kome trebati.

Katkada je Tomo, u boljim vremenima, znao otkupiti za male pare, stvari koje su stanovnici s obale izvukli iz rijeke.

Malo bi takve stvarčice oprao, očistio i pokušavao prodati na svom štandu u gotovo svim gradovima ove države u vrijeme sajмова, kada su i ljudi bolje volje jer zbog sveca pojedu i popiju pa postanu mekši i lakše ih je nagovoriti.

No rijetko se događalo da rijeka ili utroba nečijeg zaboravljenog podruma izbacila na svjetlo dana nešto vrednije.

Tomo se pomirio s takvom lošom srećom, te nastavio i dalje obilaziti sajmove, trgujući sa svim i svačim, ponosan nekih večeri kada je supruzi Danici davao novac s ozbiljnim izrazom lica.

Kada mu je nedavno skupina dječaka ponudila tešku, zamazanu blatom figuru mladića nije se previše dvoumio.

Dao im je nešto sitniša i figuru samo strpao u kovčeg.

Taj mu je dan donio nekoliko kupaca, osjetio je stanovito zadovoljstvo, ide mu, nije loše.

Navečer je pažljivo oprao figuru.

Teška brončana, sva sreća neoštećena skulptura.

Prepoznao je Davida po praćki.

Odvagivao je i klimao glavom, mrmljajući, teška, teška.

Sutradan je pokazao profesoru Gordanu, povjesničaru umjetnosti, starom znancu i suradniku.

Naime, kada god Tomo nije znao što drži u rukama, upitao bi Gordana a ovaj mu je u hipu pronalazio odgovor i ponekad pretpostavljao koliko vrijedi.

-To ti je Wrexler, Tomo. Austrija, devetnaesto stoljeće. Koliko vrijedi? Vjerojatno više nego ono sve prije. No, vidjeti ćeš, koliko možeš dobiti. Ponudi nekom bogatijem, oni vole takve stvari.

-Idemo Gordane na litru i vodu, zaslužio si.

Prvi pokušaj s uvaženom milostivom Margaretom nije uspio.

Tomo je u njezinim očima u jednom trenutku ugledao strah, silni strah. Zato je i otišla. Strah je otjerao. Zar se takva žena može bojati? A možda figura i nije na njezinoj visokoj razini? Oni, oni imaju sve najskuplje i najbolje, naravno.

Ponudio je Davida nekolicini galerista koji su najprije tražili certifikat.

-Čovječe, izvučen je iz rijeke, odakle mi vražji papir.

-Žao mi je Tomo. Mada mi se čini da bi to mogao biti Wrexler ili netko iz njegove radionice, ali znaš kako je, kupci traže potvrde.

-Znam, znam.

Tako je bilo gotovo isto na svim mjestima.

Nema dokaza bez pravoga papira da je to Wrexler.

Zatim ga je nudio svima na sajmovima. Uistinu, nikoga brončani kip nije zanimao. A onda se dosjetio.

Odnijeti će ga u ljevaonicu umjetnina. Možda ga njima uspije prodati.

Ljevaonicu je vodio gospodin Murn.

-U redu Tomo, daj mi dan, dva, pa ću ti javiti. Bez brige budi, ja uvijek nađem kupca, vjeruj mi, biti ćeš zadovoljan.

Tomo je navratio za nekoliko dana u ljevaonicu umjetnina i susreo se sa smrknutim Murnom.

-Oprosti Tomo, dogodilo se nešto neobično. Moji su neoprezni radnici rastalili tvoju broncu. Eno je tamo.

-I što sada?, zgranuto će Tomo.

-Izvoli, ovo je nadoknada, ali molim te, šuti, ne bih volio da se ovaj incident pročuje.

-Naravno gospodine Murn, mrmlja Tomo i broji novčanice i pomalo se smijulji. Uopće nije loše, dobar si posao napravio Tomo.

Tomo je zaboravio na glupu sudbinu brončane figure jer je imao pune ruke posla sa sinom Petrom, naime, dječak se nije mogao skrasiti niti u jednoj srednjoj školi, stalne pritužbe i preseljenja.

A i supruga Danica počela je pobolijevati. U tom svakodnevnom životnom vrtlogu Tomo nije niti čuo kako je u potpunosti izgorjela ljevaonica umjetnina, do temelja, srećom nitko nije stradao, osim Murna koji je izgubio cjelokupnu imovinu.

Veselio se današnjem sajmu u gradu ispod nevisoke zelene gore, on je oduvijek donosio najbolju zaradu.

Već ujutro, iznenadila ga je posjeta milostive Margarete Miler Horvat i njezine čudesno lijepe crnokose i crnooke kćeri Leni s brojnom svitom.

-Imate li što za mene gospodine Tomo?

On je najprije naklonio a onda pokazao četiri sjajna, glatka oblutka, koje su mu danas dječaci s rijeke prodali za pravu sitnicu.

Oblutci su bili jednake veličine i idealne obline, prošarani tamnim žilicama.

-Evo milostiva, četiri sjajna okrugla kamena kao četiri strane svijeta. Nema ništa ljepše od onoga što priroda stvori.

-Divni su mama, začuje se djevojčica i spretno uzme sva četiri kamena.

-Baš su lijepi mama i moji su, samo moji.

Tomo se smiješio, svita se smiješila i Margareta se smiješila, tko će ako neće ona ugoditi svojoj kćeri.

-Izvolite gospodine Tomo i pruži mu smotak novca.

-Ali, ali milostiva, molim vas, ja to ne mogu primiti.

-Tomo, vidimo se iduće godine na sajmu. Potrudite se da opet obradujete moju kćer Leni.

-Naravno gospođo, naravno, moj naklon.

Tomo se vratio kući nesigurna hoda, nikada nije imao toliko novca.

Supruga Danica dočekala ga je ispred kuće.

Tomi su oči zasuzile.

-Dobro si?

-Bolje sam Tomo, bolje.

Za večerom mu je sin rekao.

-Želim biti kovač.

-I budi, kaza mu Tomo i nastavi jesti.

Završno poglavlje o Ani Kraus

Doista, priznala je sama sebi, nerado ali otvoreno, bez ustezanja, nikada uistinu nisam razumjela Alberta, njegov nesvakidašnji ukus, čudnu ljubav koju je pokazivao prema trideset i dva centimetra visokoj brončanoj figuri Davida.

Ne Ana, priznaj, Albert je oduvijek bio i ostao za tebe tajna, neotkrivena enigma, osoba nedokučivih razmišljanja.

Odahnula kada je ipak nekako, unatoč ekonomskoj krizi uspjela preko posrednika na aukciji prodati broncu po ne baš osobitoj cijeni, ali svejedno i toliko novca dobro joj je došlo.

Albert joj je oporučno ostavio pored Davida i nekoliko štednih knjižica, čiji je neveliki sadržaj bio dovoljan tek za ukop, grobno mjesto i skromni spomenik.

Ponekad se pitala gdje je novac?

Bilo je vidljivo kako je Albert pred sam kraj svoga života podigao s knjižica poveći iznos, no Ana nije uspjela saznati na što ga je Albert i utrošio.

Još dok je David bio u njezinom vlasništvu, pažljivo ga je pregledavala, kuckala po njemu, čak ga je i rendgenski snimila, figura je bila prazna, šuplja.

Albertove osobne stvari, pa i onaj manji crni kofer ustupila je Crvenom križu, tek nakon pažljive pretrage.

Odjeća a ni kofer nisu sakrivali ništa.

Ponekad bi odšetala do Gradskog groblja i tek se kratko zadržala kod posljednjeg Albertovog počivališta. Stojeći na nekih metar,metar i pol udaljenosti.

Naime i da se htjela približiti, jednostavno nije mogla, čim bi zakoračila preko te zamišljene crte, osjetila bi uznemirenost pa i strah, stoga je uvijek ostajala na sigurnoj udaljenosti.

Ana je bila uvjerena kako zemni ostaci Alberta Novaka, prepušteni zemlji miruju, no njegova neshvaćena duša i dalje luta svijetom, zavirujući i prekopavajući po tamnim kutovima u potrazi za skrivenom ili zaboravljenom knjigom ili oštećenom umjetninom. Posjeta je trajala tek nekoliko minuta, cvijeće nije donosila jer nije mogla dosegnuti grob.

Na kraju bi mu mahnula, govoreći.

-Odmaraj se Alberte, odmaraj.- i odlazila rasterećena, obavila je još jedan, za nju sve mučniji posjet.

Ana je osjećala svoje šezdeset i tri godine kao stanje koje ne pripada niti dobrim godinama ali ni starosti.

Kao da je uhvaćena u zamku, negdje usred ničega, usred potpune praznine i ne može krenuti niti na jednu stranu.

Rijetko bi se Ana prisjećala vremena provedena u onom nesretnom antikvarijatu, zapravo, nije posjedovala niti jednu sitnicu koja bi je podsjećala na čovjeka koji je unio silni nemir u njezin život držeći je neprestano na mukama.

Tijekom vremena jednostavno se zatvorila u svoj stan u Strmoj ulici, tek rijetko, u krajnjoj nuždi izlazeći.

Većinom je sjedila u dnevnom boravku i slušala radio, tek povremeno odlazeći do prozora koji je gledao na ulicu, razgrćući teške zavjese, da bi nakratko pogledala na pločnik, koji je najčešće bio posve pust.

Jedina stvarna promjena u tim godinama Anina života bila je odluka da svoju kosu ne vezuje u konjski rep, nije željela biti više ona tako prepoznatljiva osoba jer taj je rep bio simbol prošlih, svršenih vremena.

Jedino je rado posjećivala i ostajala cijeli dan na godišnjem sajmu, kada bi susretala znance, ponekad i okretala glavu od njih, kako ne bi morala odgovarati na njihova radoznala pitanja, kako je ona sada i što radi? Nije podnosila njihove suosjećajne riječi i geste prepune razumijevanja.

Veselilo ju je promatrati strku i buku, glasove prodavača koji se nadmeću u želji da napokon nešto i zarade jer ovaj je sajam bio prava prigoda.

Uvijek bi zastala kod štanda veselog čovjeka zvanog Tomo Petak i ponekad pronášla nekakvu sitnicu otkrivajući u njoj tajanstveno značenje.

Tomo Petak je u međuvremenu razvio vrlo uspješno trgovinu s ovalnim kamenčićima iz rijeke.

Sin, kovač se dosjetio pa mu jednom nakon zacrnjen od posla rekao.

-Vidiš, mogao bi ih prodavati kao kamenčiće sreće. Baš su lijepi.

Tomo je prihvatio sinovu ideju i najprije stidljivo a onda i sve izravnije i glasnije, uzvikivao a njegov je potmuli glas grmio oko njegova štanda.

-Idemo, idemo, još je svega nekoliko jedinstvenih kamenčića sreće. Idemo, idemo.

Tako je i Ana zastala privučena Tominim glasom.

-Ah, gospođa Kraus. Dobar dan. Izvolite.

-Nađite mi Tomo jedan lijepi kamenčić sreće, jedan samo za mene.

-Najprije pogledajte, odaberite.

-Vi izaberite Tomo.

Tomo pročeprka po nakupini bijelih i šarenih okruglina i izvuče jedan, posve crni, sasvim mali.

-Ovaj je stvarno jedinstven. Jedini je ovako crn, kao da je izronio iz srca noći. Lijep je. Ani se odmah svidio crni kamenčić. Zaiskre joj oči.

-Kolika mu je cijena, gospodine Tomo?

Tomo se zamisli pa tiho kaže.

-Dopustite da vam ga darujem. Ovaj se kamen nekako razlikuje od ostalih, nije kao oni. Možda nosi veliku sreću a možda.....

-A možda, što Tomo?

-A možda i skriva nešto drugo, tko zna. No svakako izvolite, baš je lijep.

Ana se zahvali na daru i kao da je iznenada osjetila trzaje mišića na vratu i zatiljku.

Za tren veže spretno svoju smeđu kosu u rep i spremi kamenčić u džep.

-Hvala Tomo, hvala.

Kao da se naglo probudila iz dugog sna.

-Hvala još jednom.

Provela je doslovno cijeli dan osluškujući glasove koji su se množili oko nje, pogledala ponudu i na drugim štandovima, no ništa je više nije ni na koji način privlačilo.

Neprestano je prstima opipavala u džepu glatku površinu kamena veseleći se njegovu prisustvu poput djeteta.

Osjećala se smireno i opušteno, činilo joj se kao da se napokon uspjela odvojiti od ogromne stijene koja joj nije dopuštala učiniti ni najmanji pokret.

Stijena se raspala u nepovrat a umjesto nje na svjetlosti je zasjalo crnilo kamenčića.

Ana Kraus nastavila je živjeti svoj mirni, jednolični život, no ljudi su znali govoriti, čudeći se, ta žena izgleda sretnija od bilo koga od nas.

Poslije njezine iznenadne smrti, grobari su proširili priču kako im se učinilo da čuju lupkanje pada kamenčića u njezinoj škrinji dok su je spuštali u grob.

Njihov je šef odmahnuo rukom i provjerio jesu li pod utjecajem alkohola, no sva četvorica su pričala isto i nisu mirisali na piće.

-Vjerojatno je nekako onaj njezin crni kamenčić za sreću, što joj ga je davno darovao Tomo Petak, ispao iz džepa gdje ga je uvijek držala i nije se odvajala od njega.

-A sada bi on možda van, dometne drugi grobar.

-Da, ali je kasno, ostaju dovijeka zajedno, odgovori mu strogi šef i dade im novi posao jer ovdje nema vremena za čekanje.

Kovač

Izučeni kovač Petar Petak, sin trgovca na sitno Tome Petka i majke Danice, kućanice, nije uživao u svome poslu. Otvorio je kovački obrt na rubu grada i rijetkim mušterijama pružao svoje usluge. Govorilo se kako on nije neki naročito dobar kovač, no ljudi su voljeli navraćati u njegovu kovačnicu, gdje bi po običaju vodili duge razgovore o mnogima koji su živjeli u gradu ili u okolici ili su pak samo prolazili po trnovitom putu traženja vlastite sreće.

Kod Petra ste mogli obaviti posao i ne platiti, platilo bi se kada bi se imalo, zato kovač i nije stekao vrijednu imovinu osim te crne barake s vatrom i mjehovima koju su svi nazivali Petrova kovačnica.

Petar nije bio oženjen, živio je skromno u roditeljskoj kući sa dvoje starih roditelja. Imao je Petar prigoda dobro se oženiti ili zbog ljubavi ili zbog pristojna miraza, no to se ipak na koncu nije događalo.

Uvijek bi se na kraju nešto loše, nezgodno, nepotrebno ispriječilo i on je ostajao sam. I tako se i umorio od djevojačkog društva.

Ponekad bi subotom navečer navraćao do Morske zvijezde, na drugoj strani grada i gasio strpljivo ne odviše burnu žeđ svoga tijela jer toliko je novca uvijek mogao odvojiti.

Rasterećen bi se u tim prigodama vraćao pješice polako, kroz noć u svoju kovačnicu, gdje bi dočekaو jutro, osjećajući neprikriveni strah, što će odgovoriti svojoj majci kada ga bude pitala gdje se toliko zadržao. Ona će znati gdje sam bio, stoga ću joj reći da sam morao i po noći raditi da izvršim obavezu.

U zadnje dvije godine, kada nije bilo posla a tako je bilo sve češće, od raznih metalnih otpadaka, Petar je iz dosade počeo spajati te fragmente u neke zamišljene cjeline, pa je tako najprije napravio mala vrtna vrata, a zatim, dvorišna, veća. Uskoro je započeo izrađivati i metalne razigrane ograde.

Naravno, da ništa na ovome svijetu ne može ostati tajnom pa tako ni njegova nova zanimacija.

I jedna i druga vrata, pa odmah i nekoliko metara ograde, Petar je doista povoljno prodao bogatim trgovcima Milasu i Oblandi.

Za tjedan dana dobio je narudžbu za izradu metalne ograde, visoke metar i četrdeset, dužine dvadeset i četiri metra, za prednju frontu dvorišta uvaženog tvorničara Juliusa. Neka najprije predloži nacrt, pa ako se gospođi Julius predloženo svidi, kreće odmah na posao.

Kovač je rasuo unutar okomitih stupića tek nekoliko malih, crnih noćnih cvijetova, kako ih je on sam nazivao i pokazao nacrt gospođi Julius.

-Pa vi ste pravi umjetnik. Tako jednostavno a istodobno i tako ispunjeno. Divno gospodine Petar, divno.

Petar se mučio tjednima dok sve nije iskovao i oteo vatri, te napokon spojio ogradu. Bio je zadovoljan.

Tvorničar Julius nije štedio na honoraru, isplatio ga je više no što je dogovoreno.

Doista, metalna ograda je bila doslovno prozirna s tek nekoliko uhvaćenih cvijetova u paukovu mrežu.

Petar je uzeo i nekoliko vještih pomoćnika jer je narudžaba bilo sve više, unatoč visokoj cijeni izrade, pa su on i pomoćnici jedva stizali ispuniti dogovoreno.

Krajem ljeta stigao mu je poziv i iz carstva Miler Horvat.

Osobno ga je u salonu primila gospođa Margareta, otmjena žena, sačuvane figure.

Petar nikada nije vidio tako lijepu ženu, privlačnu, poželjnu s tako profinjenim gestama.

Gospođa Margareta je naručila izgradnju metalne konstrukcije paviljona u njihovom prostranom vrtu, koji će zimi biti ostakljen a ljeti posve otvoren.

Natuknula mu je samo kako zamišlja paviljon.

-U redu milostiva. U najkraćem roku napraviti ću nacрте i pokazati vam.

-Znate gospodine Petak, sada imam nešto više vremena, naime, moja kćer Leni nedavno je otišla na školovanje u Francusku.

Margareta je kriomice pogledavala snažno tijelo mladog kovača i u njoj je ciknula iskrica grijući njezino već pomalo hladno tijelo pedesetogodišnjakinje.

-Koliko vi imate godina gospodine Petak, oprostite na indiskreciji?

-Trideset i pet milostiva.

-Trideset i pet i niste oženjeni, šteta.

Naravno i Petar je primjetio iznenadnu promjenu u ponašanju milostive, uočio je njezino nešto brže disanje i nadimanje grudi.

Petar je za vrijeme samoga razgovora s Margaretom u svojim mislima složio izgled paviljona.

Napraviti će piramidu.

Nekoliko je dana dorađivao osnovnu ideju a onda je i pokazao, čim je gospođa Miler Horvat bila slobodna.

Bila je nekako hladna i nezainteresirana.

-U redu je, može piramida. Možete započeti s gradnjom.

Za iskovati sve metalne dijelove Petru su trebala gotovo tri tjedna.

Uređeno je mjesto u vrtu i on je krenuo slagati metalnu konstrukciju. Naručeni su i stakleni dijelovi.

Piramida je polagano rasla, već su se uočavali i oblici.

Isprobana su i ležišta za staklene ploče, bez greške.

U tijeku tih dana Petar nije niti jednom vidio gospođu Margaretu, pa je pomasio i zaboravio na njezine grudi.

Kada je zgotovio uspješno posao, tajnik ga je u cjelosi isplatio i zahvalio mu se na trudu, predajući mu i dar od gospođe Margarete, zlatnu dugmad za košulju.

-Zahvalite milostivi.

Nikada nikome Petar nije govorio, no pričalo se kako ga u kasnim noćnim satima posjećuje stanovita gospođa, ostajući tek sat ili dva, da bi ubrzo netragom nestala. Neki su spominjali M.M.H., no, vrlo tiho, toj se obitelji nikako ne valja zamjeriti. Vrijeme lijeno no strelovito prolijeće, Petar se još nije oženio, ima nekoliko kovačnica i kažu da se dobro potkožio, spomenu ga i u priči o Margareti Miler Horvat, njoj nitko ništa ne zamjera a niti njemu, to je samo njihova stvar.

Grad živi pomalo pospano i turobno, prava dosada, iščekujući nove događaje s drugim licima.

I tada je poput stravične eksplozije bombe odjeknula vijest kako Leni Miler Horvat, a koja se nedavno vratila sa školovanja iz inozemstva, želi svoju majku Margaretu razbaštiniti, dapače, otjerati je u punom smislu te riječi iz svoga života.

Naime, prigodom svečanog preuzimanja vlasništva u svoje ruke pred okupljenima, Leni je glasno rekla a to su i mediji precizno zabilježili.

-Zahvaljujem svima koji su se brinuli o obitelji. No, želim kazati kako mi je odavno poznato da Margareta nije moja majka. Moja je majka Lori a otac Arnold mlađi miler. Ne mogu Margareti oprostiti prevaru. Poslala me je u inozemstvo kako bi prigrabila u konačnici cjelokupno bogatstvo naše obitelji. Dok se ne snađe može živjeti u onom krasnom metalnom paviljonu u parku. To je moja definitivna odluka.

U trenu je Margareta iseljena s nešto osobnih stvari u paviljon u vrtu.

Pozivala je Margareta nekoliko puta Petra, no on nije imao više vremena za nju.

Upoznao je simpatičnu djevojku Mariju, kćer jednog pomoćnika i oženio se.

Tegobno je bilo Margareti živjeti u ostakljenom paviljonu.

Nije se tajilo nikome, gospođa Margareta objesila se jedne noći u paviljonu.

Petar je samo cokuo jezikom i promumljao.

-Dobra konstrukcija sve izdrži.

X I

Leni

Leni nije donijela ništa dobroga u grad. Bila je ohola, arogantna, svadljiva a takvo građani nisu mogli shvatiti, tako lijepa, crnokosa, crnooka djevojka, tako bogata, zar se ona može tako loše ponašati, doista što je naučila vani u tim skupim školama?

Posluga u palači mijenjala se svaki čas, direktori u njezinim brojnim firmama proživljavali su svoje najgore, najlošije dane u životu iako je carstvo Miler Horvat bujalo, raslo je i uvećavalo se danomice, pružajući svoje pipke na sve strane i prema svakome.

Osobno je u svemu tome Leni uživala, nastojala je iskoristiti svaku prigodu, svakog čovjeka jer ljudi koji su je u gradu okruživali nisu imali za nju nikakvu vrijednost. Oni su samo za trošenje, svakodnevno je nabijala na nos tajniku, jedinom preostalom od svih, naime, on je bio tajnik još kod njezinog djeda Arnolda starijeg.

Naravno, svi su pitali, što se događa s Leni? Što se u njoj, toliko zla nakupilo i ravna njezinim ponašanjem?

Oni hrabriji, šaptali si kako je to naslijeđe, sve ono loše iz prošlih generacija odjednom se objedini u jednom tijelu.

Leni je i dalje divljala, kažnjavala radnike u tvornicama za besmislene sitnice, uskraćivala je pomoć sirotinji koji su oni Mileri oduvijek davali i još im je povisivala stanarinu pa su jadnici morali napustiti svoje mizerne domove.

Leni se grozila od same pomisli kako netko upće može biti sretan. Što je to uopće sreća?. Što je to?, vikala je na novoga tajnika jer je stari jednostavno nestao, tvrdilo se da se je bacio u rijeku, ne mogavši više izdržati teret svoga života.

-Što je to sreća, molim vas lijepo?

Tajnik je klimao glavom i šutio.

-Kome treba sreća? – urlala je Leni-kome?

U svom bijesu upustila se posve neoprezno u inozemna, dobro obećavajuća ulaganja, kupovala je i nekretnine i pokretnine na raznim stranama i mjestima svijeta, sijevajući neprestano svojim crnim očima, ne prihvaćajući niti jedan dobronamjerni savjet.

Za neko vrijeme, što zbog objektivnih razloga a što zbog subjektivnih slabosti, carstvo Miler Horvat urušilo se kao kula od karata, izazivajući dugotrajne krize na burzama.

Na kraju oluje, Leni je ostala vlasnicom tek male pekare, odakle je davno Arnoild stariji i krenuo.

Iako bi se očekivalo da će svijet uživati u njezinoj propasti to se nije dogodilo, neki su je samo sažaljevali jer mnoge je zadužio Arnold stariji, Arnold mlađi ali i Margareta.

Pomogli su joj da sama pokrene pekarnicu, našli joj pouzdane pomoćnike.

I Leni kažu, peče dobar kruh ali ne kao njezin djed, no ima vremena, a čim ima vremena ima i nade.

Ona, Leni, ponekad prođe pored Krušne palače u kojoj sada živi novi vlasnik i sjeti se metalnog paviljona, možda se ona trebala objesiti a ne Margareta.

Leni II

Doista. Zar je moguće i zamisliti da se jedna takva moć, kao što je bio imperij Miler Horvat jednostavno uruši i da se pojavi novi vlasnici.

Grad naravno nije bio oduševljen novim vladarima njihova grada, no, ta su se gospoda ubrzo pokazala kao dobri i obzirni gospodari. Rijetko su se pojavljivali u javnosti. Njihove su poslove vodili također stranci i svi su zajednički trudili da ostvare kvalitetni kontakt i sa radnicima i s gradom samim.

Zapravo, nove su gazde bile posve nevidljivi i činilo se nekima kao da su zaboravili na novu stečevinu pa je grad iznova utonuo u opušteni, mirni, jednolični san.

Leni se u međuvremenu silno mučila sa svojom pekarnicom. Nikako nije mogla razumjeti, posebice, kada bi se pojavio nekontrolirani bijes, kako može tako malo zaraditi a muka je bila pregolema. No, ipak s vremenom, naučila je cijeniti taj neugledni sitniš.

No, zarađivala je tek toliko da je mogla skromno plaćati nekoliko djelatnika i mogla iznajmiti manji dvosobni stan u Kratkoj ulici.

Uistinu, kruh se mogao kupiti na mnogo mjesta. Kod Leni se on kupovao iz poštovanja, naročito prema Arnoldu starijem, a tijekom vremena poštovatelja je bilo sve manje, naime, sada su tek neki rijetki sjećali osnivača, propalog carstva. Nešto je veći broj pamtio tihog Arnolda mlađeg, oduvijek zaraslog u bradu i naravno, najveći dio građana još je dobro pamtio raskalašne dane dobre Margarete. Neki od njih sjetili bi se davnih uzbuđenja ispod svilenih pokrivača, sa smiješkom i šutnjom.

Leni je još u inozemstvu uočila kako ima silni problem u komunikaciji s muškarcima, većinom ih je smatrala manje vrijednim bićima i ako se izuzme njihova temeljna biološka karakteristika, doista ne vrijede ništa.

Razumjela je i to, kako jednostavno u cijelom svom životu nije susrela muškarca koji bi je podčinio sebi jer od svih koje je upoznala bila je jača.

U proteklim godinama, posebno u vremenima otkada vodi s mukom pekarnicu, radila je sa svojim pomoćnim radnicima po noći a ujutro prodavala kruh ili ga osobno razvozila naručiteljima većih količina.

Poslije ručka bi mrtva umorna lijegala, spavala do večeri, pa opet iznova.

Jednom je načula priču o neobičnim kamenčićima sreće koje je ponekad prodavao ili darivao Tomo Petak.

Možda njoj nedostaje osobni kamenčić sreće?

Možda on pobudi neka sretnija dešavanja?

Možda.

Leni se nasmije, misleći kako je sve oko tog vjerovanja vrhunska glupost, no pogledala je na kalendaru kada je veliki sajmišni dan u gradu.

Dan sajma osvanuo je krasan, sunčan, bez vjetra.

Već od ranoga jutra radoznali građani okupljali su se oko tek postavljenih štandova i pregledavali ponuđeni asortiman a zatim se i uljudno cjenkali.

Nepregledna se svjetina, cijeli grad, natiskao između šarenih štandova.

Gotovo se i nije moglo vidjeti nikoga a da nešto nije kupio jer od davnina je bio običaj da se u čast svecu na današnji dan kupi barem sitnica.

Leni je bezvoljno šetala, polako se probijajući između zapričanih posjetitelja.

Dobro je pamtila kada je sa svojom lažnom majkom Margaretom ovdje znala boraviti po cijeli dan.

-Ah, evo ga, Tomo Petak. Dobro je što još uvijek radi.

Priđe štandu i zagleda se u nasmiješenog starca.

-Dobar dan Tomo.

-Dobar dan gospođo.

-Sjećate li se vi mene gospodine Tomo?

Tomo zaškilji i još se više osmjehne.

-Da, da, dobar dan milostiva. Kako se ne bih sjećao. Leni Miler Horvat. Dovodila vas je vaša majka Margareta, oprostite, pokojna gospođa Margareta Miler Horvat.

-Da, da, istina je gospodine Tomo. No, oprostite, imate li još uvijek u prodaji one čudesne kamenčiće sreće?

-Da, imam, no slabo idu pa ih i ne nudim. Ali čekajte. Gospođa Margareta je davno kupila kod mene četiri oblutka, četiri kamenčića, poput četiri strane svijeta, sjećate se? Leni se zamisli, kako se ne bi sjećala sjajnih okruglih kamenčića. Kako im se onda davno veselila dok je držala za ruku onu ženu, njezinu lažnu majku, kako bi to zaboravila.

-Stvarno, što se dogodilo s četiri strane svijeta, upita ona Tomu koji je začuđen gledao u nju.

-Ne znam milostiva, dopustite mi, možda nešto pronađem u svojim kutijama.

Sagne se iza štanda a Leni začuje otvaranje drvenih kutija i zvuk njegove ruke kako nešto prevrće.

Napokon Tomo ustane.

-Evo milostiva, pogledajte. Imam još jedino ovo.

Leni pogleda i izbroji na njegovom dlanu osam sitnih okruglih kamenčića.

-Ovako milostiva.

Tomo odvoji sedam kamenčića.

-Evo, oni su vam za sreću.

-A ovaj osmi?, radoznalo upita Leni.

-Eh on, to ste vi, vi ste osmi kamenčić. Neka vaša sreća bude uvijek s vama. Izvolite milostiva.

-Hvala Tomo. Koliko sam dužna?

-Molim vas lijepo milostiva, ja sam sa svima vašima dobro radio, molim vas, primite ovaj mali, skromni dar, to je samo osam kamenčića, molim vas.

-Hvala Tomo.

-Moj naklon.

Leni se tek kasno popodne vratila u stan u Kratkoj ulici, no prije toga obišla je pekarnicu.

Promatrala je te večeri dugo osam sitnih kamenčića, iskreno se diveći i čudeći njihovoj ljepoti.

-Doista su poput dragulja, a što je život nego obično kamenje.

Pozorno ih je poslagala na rub noćnog ormarića i zaspala.

Te noći su kroz njezin isprekidani san prolazila mnoga muška lica, otkrivena ili rukom sakrivena, čula je njihove glasove i izjutra se probudila slomljena, umorna, nesposobna za bilo kakav pokret.

Doista, niti jedno od tih lica nije joj vrijedilo, nitko joj nije bio dorastao, bila je jača od svih, ali i dalje sama, potpuno sama.

Uostalom do četrdeset je još daleko, netko bi rekao, cijeli je život pred tobom Leni.

Ipak se nekako otrgnula zovu udobna ležaja i otišla žurno u pekarnicu.

Njezini su radnici vrijedno radili i odjednom se Leni dosjeti, propustila je cijelu noćnu smjenu, evo je tek sada. San ju je prevario i izmučio.

Ostala je cijeli dan u pekarnici ali ne pekući kruh niti ga raznoseći nego brižljivo pregledavajući dokumentaciju pekarnice, od samog, nesretnog početka.

Priznala je sama sebi, nerado, počinila je i neke greške koje je srećom nisu skupo stajale.

Pri kraju večeri ispisala je listu prioriteta i zadovoljna obavljenim poslom sačekala noćnu smjenu, dajući im precizne upute te ih pozdravila.

-Vidimo se ujutro.

Oni su se pogledavali jer ih ona nikada nije pozdravljala.

Umorna od množine brojeva Leni je sjela na rub kreveta i pogledala na red sitnih kamenčića. Stidljivo se nasmiješila.

Krajem te godine, Leni je otvorila drugu pekarnicu. Uskoro se iselila iz tmurne stana u Kratkoj ulici i iznajmila veći, na prvome katu lijepe kuće u Zelenoj ulici na sjevernoj, otmjenijoj strani grada.

Prije nekoliko dana pronašla je u nedalekom antikvarijatu zgodnu metalnu lampu i otkupila je. Neki, nepoznati, mistični zov privukao ju je tome starom i izgrebanom predmetu.

Zapravo, nije mogla niti sama sebi objasniti, nekoliko se puta na sastala u uredu s odvjetnikom Bezerom zbog tekućih poslova, pristalim muškarcem, nešto starijim od nje.

Najprije su pretresli tekuća pitanja, ponešto rekli o vremenu, da bi je on na kraju, vrlo tiho upitao, može lije, ako je slobodna i voljna, pozvati na jutarnju nedjeljnu kavu?

Po prvi puta u svom životu Leni je bila pomalo zbunjena.

-Valjda možete. U nedjelju, u koliko sati?

Naravno, gradu nije promakao par u Gradskoj kavani. Doista, Leni je i dalje bila prava ljepotica, bez i jedne sijede vlasi, izrazito crne kose, sjajnih tamnih očiju.

Bezer je pripadao grupi odvjetnika koji su tek čekali svoje velike, krucijalne slučajeve, no bio je strpljiv, znajući kako svatko dočeka svoju priliku ako joj ide u susret.

Nakon te ugodne nedjelje i fine kave, Leni je prihvatila poziv za ručak, neka dva ili tri tjedna kasnije.

Grad je glasnije zabrujao pobuđen nevjerojatnom radoznalošću, razmišljajući kako je zapravo posve prirodno što se njih dvoje nalaze.

Jednom je Leni promišljajući o Toniju Bezeru, ima li to sve smisla, zagledala u sjajni red kamenčića i pomislila.

-Vjerojatno sve ima smisla Leni, pa i ovo s Tonijem.

Nepunu godinu nakon one prve nedjeljne jutarnje kave, Leni se vjenčala s Tonijem Bezerom, na skromnoj ali otmjenoj svečanosti.

Građani nisu propustili zabilježiti vjenčanje u medijima ali i u prepričavanjima.

Par Miler Horvat Bezer živi u elegantnom stanu na drugome katu u Dugoj ulici.

Dva broja niže Bezer je otvorio novi ured s dva pomoćnika. Jučer je preuzeo prvi veliki slučaj, aferu veleposlanika S. Trljao je ruke od zadovoljstva.

Leni je dokučila kako nema snage za više od dvije pekarnice. Mora se malo posvetiti i Toniju, on je tako drag čovjek, tih, uvijek sve razumije ali misli i radi svoje. Shvatila je, nema joj druge, no prilagoditi se rastućoj karijeri i svim onim nevoljama i brigama što ih odvjetnički život nosi.

Toni je sretan čovjek, govori se tako po gradu, dobar je i odvjetnik. Šteta što nemaju djece, ona je tako lijepa i pametna žena, a on bi zacijelo bio dobar i brižan otac.

Na te priče Bezer samo odmahuje rukom, smije se i kaže.

-Ima vremena – i opet se zadubi u zakulisne istine novoga slučaja.

A Leni, ona se ponekad poigra s onih osam kamenčića i pomišlja.

-Doista ste Tomo čudesan čovjek. Cijeli ste svijet protumačili sa svojim kamenčićima.

Miroslav Pelikan